

אילן הוא! ?

מתרצת הגמרא: **הא לא קשיא!**

ובחוצה לארץ [מקומות הרחוקים מארץ ישראל יותר מסוריא] הקילו יותר⁽²⁶⁾, שאפילו היה לאדם

כי בית שמאי ספקי מספקא לחו אם צלף הוא ירק או עץ ולכן עבדי הכא בערלה לחומרא והכא בכלאיים לחומרא.

החשוד על הערלה פרדס והיו בו גם נטיעות האסורות באיסור ערלה יורד אדם המקפיד על איסור ערלה אל פרדסו של החשוד ולוקח ממנו את הפירות שהחשוד נותן לו^{17-ב} למרות שיש חשש שיביא לו פירות מנטיעות האסורות בערלה, ובלבד שלא יראנו הלוקח — לחשוד שלוקט מהנטיעות האסורות בערלה.

ומעתה מקשה רבינא למר בר רב אשי: מכל מקום, לבית שמאי הוה ליה צלף ספק ערלה שהרי לדבריהם יתכן שהוא ירק,

ולכן מקשה רבינא, היות שלדעת בית שמאי צלף הוא ספק ירק ספק עץ נמצא שמדין "כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחוצה לארץ" יש להכריע כמותם, ומדוע אם כן זרקו את האביונות של הצלף וחששו לאיסור ערלה שעליהם.

ותנן: דבר שהוא ספק ערלה, — בארץ ישראל שאיסור ערלה הוא מהתורה, הריהו אסור משום ש"ספק דאורייתא לחומרא",

ובסוריא שדינה כחוצה לארץ⁽²⁵⁾, הריהו מותר,

אסורים משום ערלה.

והחזון איש (כלאים א ח) מיישב, שמאזיה טעם שהוא מצאו חכמים לנכון להקל כדעת יחיד בהלכות עירובין אבילות ובערלת חו"ל, ודוקא בענינים אלו אמרו כן — עיין בדבריו. החתם סופר (יור"ד רפ"ו) מיישב באופן אחר ומחדש שגם כשרבים נחלקים עם היחיד עדיין הספק נחשב ל"ספק שקול" כי יתכן שבחכמתו שוה הוא לרבים, ורק שגזירת הכתוב הוא לנהוג כדעת הרבים — עיין בדבריו.

25. משום שרוד המלך הוא זה שכבשה וכיבוש זה נחשב ל"כיבוש יחיד" שאינו תקף, ולכן אין לסוריא דין "ארץ ישראל". — רש"י קידושין (לח ב).

26. הטעם שבסוריא לא הקילו כל כך הוא משום

שהנידון שבו הם נחלקו יחשב כעומד בספק "כל דהו".

אבל לדעת רש"י שהטעם שהלכה כדברי המיקל הוא משום שהספק הוא באיסור דרבנן הקל, הרי לכאורה יש צורך שהספק יהיה "ספק השקול", ומדוע גם כשאין זה כך ההלכה כדברי המיקל.

הפני יהושע מיישב שלדעת רש"י הטעם שפוסקים כדברי המיקל אינו משום שזהו ספק דרבנן ו"ספק דרבנן לקולא", אלא כפי שמבואר ברש"י בקידושין (לח ב ד"ה הלכתא) שלא לו הסוברים שערלת חו"ל איסורה מדברי סופרים הכונה שקיבלו על עצמם לנהוג בפירות אלו באיסור, וידוע היה לאמוראים שבדבר שיש בו צד מחלוקת לא קיבלו עליהם מנהג זה מלכתחילה, ולכן גם במקום שנחלקו בו יחיד ורבים או בית שמאי עם בית הלל אין הפירות